

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра історії та філософії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
проф. Ігор ЛИМАН

31 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти

ОК 06 Історія української культури
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавр

за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

за предметною спеціальністю 016.01 Логопедія

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

кваліфікація: бакалавр зі спеціальної освіти за спеціалізацією «Логопедія»

Запоріжжя, 2023

Робоча програма «Історія української культури » для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта за предметною спеціальністю 016.01 Логопедія галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
кваліфікація: бакалавр зі спеціальної освіти за спеціалізацією «Логопедія»

Освітньо-професійної програми: «Логопедія. Спеціальна психологія»

Розробники

Антощак Марина Миколаївна - к.і.н., доцент кафедри історії та філософії

Робочу програму погоджено проектною групою освітньої програми та схвалено на засіданні кафедри історії та філософії
від “31” серпня 2023 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри історії та філософії, д.і.н., проф.

(І.І.Лиман)

Гарант освітньої програми, к.пед.н., доц.

(Г.О.Лопатіна)

© БДПУ, 2023 рік

© Антощак М.М., 2023 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова	
	Спеціальність 016 Спеціальна освіта за предметною спеціальністю 016 01 Логопедія		
Модулів – 6	Освітньо-професійна програма: «Логопедія. Спеціальна психологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 5		Другий рік	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		Не передбачено	
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33 : 67

для заочної форми навчання – 10 : 90

Мета та предмет курсу дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід’ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору. Предмет навчальної дисципліни: історичний розвиток української культури.

Завдання вивчення дисципліни «Історія української культури» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основними історичними періодами становлення феномену української культури, закономірностями її функціонування і розвитку, формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій української культури, оволодіння сучасними методами культурологічного аналізу, розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в українській культурі.

Компетентності та програмні результати навчання:

1. Програмні компетентності
Загальні ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім’ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.
2. Програмні результати навчання
РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів. РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації. РНУ18. Демонструвати на основі загальноєвропейських принципів, підходів і практик соціально свідому та відповідальну поведінку, слідувати деонтологічним принципам, гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Історичний розвиток української культури.

Тема 1. Філософсько-теоретичні основи історії української культури. Предмет і завдання курсу.

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

Змістовний модуль 2. Українська культура: від витоків до першої половини XIV ст.

Тема 3. Особливості культури Київської Русі-України та Галицько-Волинської держави.

Тема 4. Українська культура доби децентралізації.

Змістовний модуль 3. Генеза української культури у XIV- XVIII ст.

Тема 5. Культурні традиції українського Ренесансу (XIV – I пол. XVII ст.).

Тема 6. Українська культура козацько-гетьманської доби (II пол. XVII – XVIII ст.).

Змістовний модуль 4. Доба XVIII ст. – початку XX ст..

Тема 7. Епоха просвітництва та романтизму в Україні (кін. XVIII ст. – I пол. XIX ст.).

Тема 8. Українська культура на шляху національного відродження (друга пол. XIX ст. – перше двадцятиріччя XX ст.).

Змістовний модуль 5. Українська культура у XX – XXI ст.

Тема 9. Українська культура у міжвоєнний час та роки Другої світової війни.

Тема 10. Розвиток культури в УРСР (1945-1991рр.).

Тема 11. Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історичний розвиток української культури.												
Філософсько-теоретичні основи історії української культури. Предмет і завдання курсу.	8	2	2			4	8	2				6

Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.	10	2	2			6	10	2				8
Разом за змістовним модулем 1.	18	4	4			10	18	4				14
Змістовий модуль 2. Українська культура: від витоків до першої половини XIV ст.												
Особливості культури Київської Русі-України та Галицько-Волинської держави.	8	2	2			4	8					8
Українська культура доби децентралізації.	8					8	8					8
Разом за змістовним модулем 2.	16	2	2			12	16					16
Змістовий модуль 3. Генеза української культури у XIV- XVIII ст.												
Культурні традиції українського Ренесансу (XIV – I пол. XVII ст.).	8	2	2			4	8	2				6

Українська культура козацько- гетьманської доби (II пол. XVII – XVIII ст.).	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовним модулем 3.	16	4	4			8	16	2				14
Змістовний модуль 4. Доба XVIII ст. – початку XX ст..												
Епоха просвітництва та романтизму в Україні (кін. XVIII ст. – I пол. XIX ст.).	8					8	8					8
Українська культура на шляху національного відродження (друга пол. XIX ст. – перше двадцятиріччя XX ст.).	6	2				4	6	2				4
Разом за змістовним модулем 4.	14	2				12	14	2				12
Змістовний модуль 5. Українська культура у XX – XXI ст.												
Українська культура у міжвоєнний час та роки Другої світової війни.	8					8	8					8
Розвиток культури в	8	2	2			4	8					8

УРСР (1945-1991рр.).												
Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності.	10	2	2			6	10					10
Разом за змістовним модулем 5.	26	4	4			18	26					26
Усього годин	90	16	14			60	90	8				82

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Вступ. Філософсько-теоретичні основи історії української культури.	2	2
2.	Прадавня культура на теренах України.	2	2
3.	Культура Русі-України та Галицько-Волинської держави.	2	
4.	Українська культура в епоху Відродження та Реформації (XIV – XVI ст.)	2	2
5.	Феномен українського барокко (XVII – XVIII ст.)	2	
6.	Українська культура на шляху національного відродження (друга половина XIX ст. – перше двадцятиріччя XX ст.)	2	2
7.	Розвиток культури в УРСР (1945-1991 рр.)	2	
8.	Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності.	2	
	Загалом	16	8

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Сучасні підходи до понять «культура», «нація», «національна культура».	2	
2.	Витоки та історичні умови формування традиційної української культури.	2	

3.	Вплив християнства на розвиток української культури. Культура Київсько-Галицької Русі.	2	
4.	Українська культура литовсько-польської доби (середина XIV- перша половина XVII ст.)	2	
5.	Українська культура козацько-гетьманської держави (середина XVII – кінець XVIII ст..)	2	
6.	Українська культурна ідентичність періоду Модерну.	2	
7.	Культурні надбання доби постмодернізму.	2	
	Загалом	14	не передбачено

4. Самостійна робота

№ теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	Заочна форма
Завдання до ЗМ № 1	Поняття культури 1). Зіставити та віднести певні риси характерології чи національного характеру українців з відповідними теоретичними концепціями: В. Антоновича, М. Костомарова, М. Шлемкевича, О.Кульчицького та ін. (у формі інтерактивної гри). 2). Навести конкретні приклади матеріальних та духовних цінностей культури (культурологічний диктант) 3). Опрацювання уривків літературних джерел із запропонованої тематики: * Антонович В. «Три національні типи народні», * Кульчицький О. «Національні риси українського народу», * Костенко Л. «Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала».	12	20
Завдання до ЗМ № 2	Культура стародавніх слов'ян 1). Зіставити характерні риси/ культурні пам'ятки, артефакти з конкретною культурою: скіфів, сарматів, кіммерійців, трипільців, жителів	10	10

	античних міст Пн. Причорномор'я. (культурологічний диктант). 2). Підготуватися до дискусії на тему: «Пантеон східнослов'янських богів: чи можна вести мову про актуальність/ неактуальність язичництва у наші дні». 3). Опрацювання уривків літературних джерел із запропонованої тематики: * «Велесова книга».		
Завдання до ЗМ № 3	Українська культура початку XIV- першої половини XVII 1). Запропонувати термінологічний аналіз понять: гуманізм, антропоцентризм, полемічна література, братський рух, ренесансний стиль (у вигляді культурологічного диктанту). 2). Зіставити та віднести певну персоналію/діяча української культури з відповідним культурно-освітнім осередком – Львівське Ставропігійське братство, Київський вчений гурток, Острозький освітньо-культурний осередок (у формі інтерактивної гри). 3). Опрацювання уривків першоджерел зі запропонованої тематики: * Оріховський-Роксолан Станіслав «Напучення польському королеві Сигізмунду-Августу», * Смотрицький Герасим «Ключ царства небесного».	8	12
Завдання до ЗМ № 4	Українська культура в складі СРСР та в контексті культурологічних процесів XX століття 1). Віднести конкретну культурну пам'ятку/ діяча / подію / характеристику до певного періоду національно-культурного відродження – дворянського, народницького чи модерністичного (у формі інтерактивної гри). 2). Порівняти (знайти спільне, відмінне, зіставити, протиставити) особливості національно-культурного відродження в Галичині у контексті процесів відродження	10	20

	загальноукраїнської культури (<i>у формі короткої творчої письмової роботи</i>). 3). Самостійне опрацювання першоджерел із запропонованої тематики: * Сковорода Григорій «Розмова п'яти перехожих про істинне щастя в житті»; * «Історія Русів», * «Книга буття українського народу». 4) Поясніть, яку роль в духовному відродженні України відіграли “Руська трійця”, Кирило-Мефодіївське братство. 5) Складіть історичний портрет діяча української культури (літератора, живописця, скульптора, архітектора) другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.		
Завдання до ЗМ № 5	Українська культура у складі СРСР та в контексті культурологічних процесів ХХ століття. 1). Зіставити та віднести відповідні характерні риси/ культурні пам'ятки/ діячів до певних модерністичних стильових напрямів української культури (<i>у формі інтерактивної гри</i>). 2). Підготуватися до участі у дискусії на тему: «Розстріляне Відродження: трагічні наслідки для української культури». Висловити власне судження щодо питання: «Розстріляне Відродження» 20-30-х років ХХ ст. та його трагічні наслідки для української культури». 3). Опрацювання уривків першоджерел із запропонованої тематики: * Донцов Дмитро «Націоналізм», * Липинський В'ячеслав «Листи до братів-хліборобів», * Петров Віктор «Українські культурні діячі УРСР – жертви большевицького терору».	10	10

	4) З'ясуйте, яку роль в процесі національно-культурного відродження України відіграв рух “шестидесятників”, діяльність дисидентів. 5) Порівняйте зміст та наслідки політики Центральної Ради, Гетьманату, Директорії у царині української освіти, науки, культури.		
	Культура на порозі ХХІ століття 1). Творче завдання: «П'ять найрепрезентативніших рис, що характеризують сучасний стан української культури» (у формі короткої письмової роботи). 2). Підготуватися до участі у дискусії на тему: «Українське суспільство у пошуці нових соціокультурних парадигм розвитку». 3). Опрацювання уривків першоджерел із запропонованої тематики: * Андрухович Юрій «Повернення літератури?», * Пахльовська Оксана «Українська культура у вимірі пост: посткомунізм, постмодернізм, поствандалізм». 4) Охарактеризуйте специфіку українського “постмодернізму” та проаналізуйте його прояви у сучасній українській культурі. 5) Чи існує криза в сучасній культурі? Аргументуйте відповідь (виконати письмово, у формі есе).	10	10
	ВСЬОГО	60	82

5. Методи навчання.

Студентоцентроване проблемно-орієнтоване навчання проводиться низкою методів. За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні (лекція, бесіда-повідомлення, репродуктивна), наочні (демонстрування, самостійне спостереження), практичні (практичні роботи, дослідні роботи). За основними дидактичними завданнями: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу.

6. Засоби контролю

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю студентів здійснюється в таких формах:

- а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання есе, підготовка доповідей, письмові відповіді на проблемні запитання, складання презентацій тощо);
- б) оцінка за іспит виставляється наприкінці семестру на основі підсумкового контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості виконання самостійної навчальної роботи.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на семінарських заняттях, балів за самостійну роботу).

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх семінарських завдань і завдань самостійної роботи.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. Це бали поточного контролю.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка/ семестровий іспит
Поточний контроль		100
Семінарські заняття	70	
Самостійна робота	30	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час семінарських занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A

ПЗ 1	3,4	4,8	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 2	3,4	4,8	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 3	3,4	4,8	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 4	3,4	4,9	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 5	3,4	4,9	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 6	3,5	4,9	5,7	6,5	7,7	9	10
ПЗ 7	3,5	4,9	5,8	6,5	7,8	9	10
Максимальна кількість набраних балів	24	34	40	45	54	62	70

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 70 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Тема 1	0,6	1	1,1	1,3	1,5	1,9	5
Тема 2	0,6	1	1,1	1,3	1,5	1,9	5
Тема 3	0,7	1	1,2	1,3	1,5	1,9	5
Тема 4	0,7	1	1,2	1,3	1,5	1,9	5
Тема 5	0,7	1	1,2	1,4	1,5	2,1	5
Тема 6	0,7	1	1,2	1,4	1,5	2,3	5
Максимальна кількість набраних балів	4	6	7	8	9	11	30

Таблиця 4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)

78–89	добре		В (добре)
65–77			С (добре)
58–64	задовільно		Д (задовільно)
50–57			Е (задовільно)
35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно		F (незадовільно) з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

7. Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

1. Навчальна програма з курсу Історія української культури.
2. Робоча програма з курсу Історія української культури.
3. Теми та рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Теми та рекомендації до семінарських занять.
5. Завдання ККР.
6. Список рекомендованої літератури.
7. Підручники та посібники в електронному виді.
8. Науково-популярні, документальні та художні фільми.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Абрамович С., Чікарькова М. Світова та українська культура: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2018. – 344 с.
2. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. – Київ: Знання, 2019. – 456 с.
3. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Рижко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – Київ: Літера, 2020. – 464 с.
4. Качкан В., Величко О., Божко Н. Історія української культури (підручник, 4-е видання). – Київ: Медицина, 2021. – 368 с.
5. Кордон М. Українська та зарубіжна культура. 3-тє видання. Підручник. - Вид-во ЦУЛ, 2019. - 584 с.
6. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. – Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 142 с.
7. Павлова О., Мельничук Т. Історія української культури. - Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 340 с.

Додаткова:

1. Боряк Г., Таїрова-Яковлева Т. Самійло Величко. «Літопис». – Київ, вид-во Клію, 2020. – 1016 с.
2. Войтович В. Українська міфологія. - Київ, вид-во Либідь, 2020 - 664 с.
3. Гарін А., Кігіцар І., Кондратенко О. Історія України. – Київ, вид-во Центр навчальної літератури, 2017. – 240 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури. Довідник для школярів та абітурієнтів. – Київ, Вид-во Літера, 2021. - 480 с.
5. Греченко В., Чорний І. Історія світової та української культури. - Київ, Літера, 2016. - 464 с.
6. Дара К. Чарівні істоти українського міфу. Духи природи. – Київ, Віват, 2019. – 320 с.
7. Дара К. Чарівні істоти українського міфу. Духи-шкідники. – Київ, Віват, 2020. – 336 с.
8. Дзира Я. Літопис Самовидця. – Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. – 208 с.
9. Касьянов Г. Незгодні. Українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. - Вид-во Клію Мова, 2019. – 272 с.
10. Качкан В., Левандовський В., Величко О. Історія України. – Київ: Медицина, 2018. – 360 с.
11. Костів К. Книги буття українського народу. – Вид-во Центр навчальної літератури, 2020 – 190 с.
12. Кралюк П. Острозький культурний центр та становлення Києво-Могилянської академії. – Вид-во КНТ, 2017. – 240 с.
13. Кралюк П. Козацька міфологія України. Творці та епігони. - Вид-во Фоліо, 2016. – 400 с.
14. Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. – Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. - 186 с.
15. Луняки Є. Вольтер і Україна. Монографія. – Вид-во Видавець Олег Філюк, 2020. – 122 с.
16. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020. – 288 с.
17. Піддубний С. Українська цивілізація. Ведія. Словник-довідник української праісторії та ведичної культури. – Київ, вид-во Мандрівець, 2016. – 352 с.
18. Ф. Турченко Ф., Турченко Г. Каганов Ю. Історія України (1914–1945). – Вид-во Гельветика, 2021. – 368 с.
19. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. – Київ, Віват, 2020. – 576 с.
20. Чорний Г. Хто ми є, українці? – Вид-во Ярославів Вал, 2020 – 224 с.

Интернет-ресурсы

<http://philosophy.allru.net/pervo.html>

<http://fictionbook.ru/>

<http://www.koob.ru/philosophy/>

<http://lib.com.ua/9/0.html>

<http://www.litportal.ru/genre24/>

http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php

<http://www.i-u.ru/biblio/default.aspx>

<http://philosophy.allru.net/pervo.html>

<http://elib.nplu.org/>

<http://www.alleng.ru/edu/relig3.htm>

<http://www.elibrus.1gb.ru/fil2.shtml>